

# BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

# EU 2030



# JEDAN CILJ?



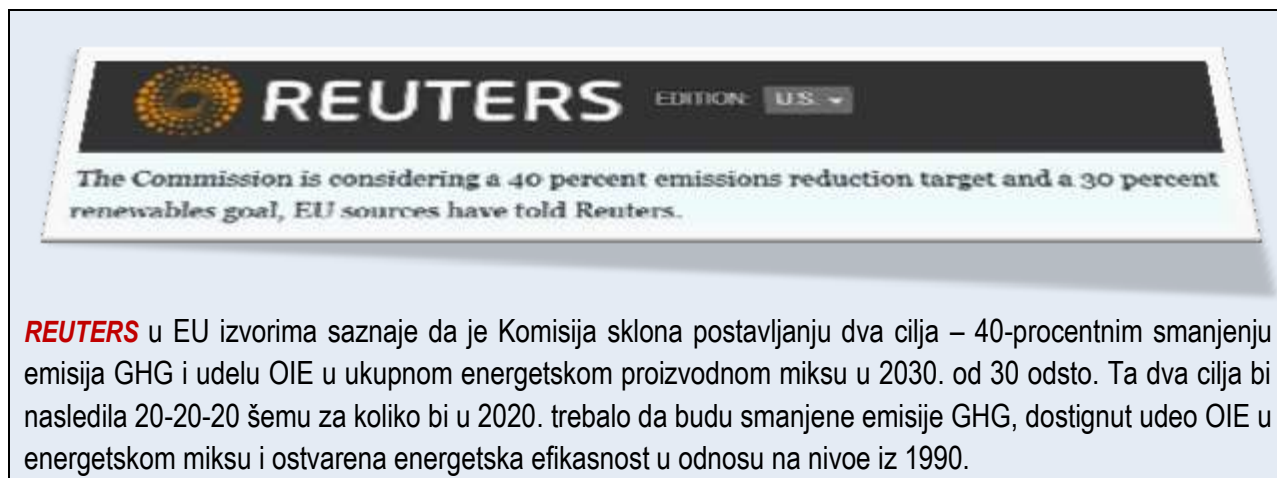
**BRISEL** – Komiteti za industriju i za prirodnu okolinu Evropskog parlamenta glasali su 9. januara za određivanje tri obavezujuća energetska i klimatska cilja za 2030., uprkos pritiska iz niza vlada zemalja članica i nekih ključnih industrijskih sektora da se rešenje traži preko jedinstvenog cilja smanjenja emisija gasova za efektom staklene bašte (GHG).

**EurActiv** međutim saznaje da će Evropska komisija predložiti „osetno razblaženiju“ varijantu, pa najavljuje vrelu debatu oko ove teme. Komiteti su glasali da se do 2030. postigne uvećanje energetske efikasnosti od 40%, za toliko smanje i emisije GHG, a udeo obnovljivih izvora u ukupnom energetskom miksu podigne na 30%. Procenjuje se da će finalno određivanje ciljeva za 2030. biti po svemu sudeći odloženo za posle majskih izbora za Evropski parlament..

**LONDON** – Ministri iz Nemačke, Francuske i još šest zemalja pozvali su Evropsku uniju da postavi za 2030. i cilj za obnovljive izvore energije (OIE), nasuprot Britaniji i velikim energetskim kompanijama koje smatraju da je za ostvarenje klimatske politike dovoljan samo jedan cilj – smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG). Ministri Austrije, Belgije, Danske, Francuske, Nemačke, Irske, Italije i Portugalije u pismu EU komesarima za klimatske akcije (Connie Hedegaard) i za energiju (Guenther Oettinger), datiranom 23. decembra, a do koga je **Reuters** došao 6. januara navode „da je OIE cilj za 2030.



od ključnog značaja za izvesnost investiranja u energetske sisteme koji mogu da ojačaju unutrašnje tržište energije“. Vlada u Londonu i udruženja nekih evropskih industrijskih sektora zagovaraju umesto dva, ili tri – jedinstven GHG cilj, konstatujući da bi on bio jeftiniji, dao vladama veću fleksibilnost u izboru načina smanjenja emisija štetnih gasova, uključujući opciju nuklearne energije, ili povećanja uštede u potrošnji energije. Njihov stav je da bi OIE cilj podrio efekte sistema trgovine dozvolama za emisije CO<sub>2</sub> (ETS). Evropska komisija bi 22. januara trebalo da obelodani ciljeve za 2030. kako bi taj paket mera prošao kroz zakonodavni proces koji može potrajati najmanje dve godine.



**REUTERS** u EU izvorima saznaje da je Komisija sklona postavljanju dva cilja – 40-procentnim smanjenju emisija GHG i udelu OIE u ukupnom energetsom proizvodnom miksu u 2030. od 30 odsto. Ta dva cilja bi nasledila 20-20-20 šemu za koliko bi u 2020. trebalo da budu smanjene emisije GHG, dostignut udeo OIE u energetsom miksu i ostvarena energetska efikasnost u odnosu na nivoe iz 1990.

**PRAG/BRISEL** – Dvanaest velikih evropskih javnih energetske kompanije jednoglasne su u stavu da je Evropi dovoljan jedan cilj klimatske politike za 2030. – smanjenje emisija CO<sub>2</sub> od 40%, rekao je za **EurActiv** Ivo Hlavač, direktor sektora za odnose sa javnošću u ČEZ-u. Kompanije smatraju da niske cene emisijonih



dozvola ne potstiću industriju da investira u čiste tehnologije i ocenjuju da je glavni uzrok fiksni sistem odobravanja ETS-ova koji nije prilagođen opadajućoj potrošnji energije izazvanoj recesijom. Stoga plan Evropske komisije o reformi ETS-a na strukturalnoj osnovi ne uklanja rizik eksternih ekonomskih šokova i potrebe administrativne intervencije, navode u ČEZ-u. Kompanija zato predlaže fleksibilniji sistem izdavanja ETS-ova za industriju i elektroenergetske kompanije koji bi se određivao (povećavao, odnosno smanjivao) na osnovu realnih statističkih pokazatelja proizvodnje.

**PRAG/SOFIJA** – Češka energetska kompanija ČEZ najavila je da će tužiti bugarsku energetska regulatornu komisiju (DKEVR) zbog odluke da od 1. januara smanji cene noćne tarife električne energije za deset i dnevne za jedan odsto za domaćinstva i 1,5 odsto za industriju. ČEZ i ostala dva inostrana distributera struje u Bugarskoj, češki Energo Pro i austrijski EVN su tokom javne rasprave konstatovali da će potrošačima odluka doneti marginalne uštede, a prodavcima električne energije zadati ozbiljan udarac. Portparol ČEZ-Barbora Pulpanova kazala je da se radi „u poslednjoj u nizu negativnih koraka u bugarskom energetskom sektoru“ i najavila da kompanija zbog toga planira da podnese tužbu protiv regulatorne komisije. **Novinite**



**SOFIJA** – Bugarski energetski regulator DKEVR otvorio je 6. januara postupak nadzora „povodom mnogobrojnih žalbi potrošača“ na prekršaje koje čine distributeri električne energije (ČEZ, EVN i Energo-



Pro) i sofijska toplana Toplofikatsiya. Istraga će obuhvatiti period od sredine 2008. na ovamo, a rezultati će biti objavljeni krajem aprila ove godine. Prva je reagovala češka kompanija EVN saopštenjem da je od 2010. godine bila meta niza istraga raznih državnih tela, uključujući regulatornu komisiju. **Novinite**

**LONDON** – Francuska ne bi smela da se odluči na prerano zatvaranje svojih nuklearnih elektrana, stoji u studiji Oksfordskog instituta za energetske studije (OIES), objavljenoj povodom debate o energetskej tranziciji Francuske, odnosno smanjenju udela tog dominantnog izvora električne energije koju je pokrenuo predsednik Fransa Oland. Debata treba da dovede do formulisanja novog zakona o energiji, a analitičari OIES-a istovremeno upozoravaju i da bi maksimalno iskorišćavanje radnog veka 58 francuskih nuklearnih elektrana u jednom trenutku dovelo pred nemoguć izazov zamene tog izvora energije. Debata je, inače, uzdrmala francusku javnost uspavanu ocenom da je zemlja, oslanjanjem na nuklearke, već godinama unazad ispunila svoju obavezu dekarbonizacije proizvodnje električne energije. Studija takođe pokazuje da „brak“ između nuklearnih i obnovljivih izvora energije nije nemoguć, odnosno da Francuska nema razloga za strahovanje od usvajanja ambicioznijeg programa razvoja „zelene“ energije. **oxfordenergy.org**



**BRISEL** – Industrijski potrošači energije u Evropi su “za sada”, štednjom u potrošnji energije, uspjeli da umanje efekte osetno nižih cena struje i gasa kod konkurenata u

SAD, stoji u jednom papiru koju je Evropska komisija pripremila pred samit EU u martu, koji će se baviti ovom temom, saznaje u utorak

**Reuters**. Analiza, naime, pokazuje da je bilans u razmeni robe između EU i SAD bio konstantno pozitivan za evropsku

stranu. S druge strane, eventualna dozvola izvoza američkog gasa mogla bi da smanji razlike u

cenama tog energenta u SAD i Evropi, zbog dodatnih troškova američkim proizvođačima gasa iz škrljaca izazvanih ekološkim nametima”, stoji u papiru. Američka vlada je odobrila izvoz škrljnog gasa LNG tankerima i prvi eksportni terminal treba da bude otvoren krajem iduće godine, podseća agencija. Komisija međutim poziva evropske industrijske potrošače energije da ostanu oprezni vezano za posledice visokih cena energije, jer se ovi pozitivni efekti mogu osetiti tek posle određenog vremena.



**ANKARA** – Turska planira da, posle uspešno sprovedene privatizacije elektroenergetskog distributivnog sektora, ponovi u narednim godinama isto i u preostalom državnom udelu u sektoru proizvodnje struje, kazao je pred parlamentom ministar energije te zemlje Taner Jilriz. On je rekao da je privatni sektor sa 31. decembrom 2013. kontrolisao 65% proizvodnih elektroenergetskih kapaciteta Turske, u odnosu na 38% iz 2002. **Balkans.com**



**SOFIJA** – Rad reaktora 5 i 6 u bugarskoj nuklearni Kozloduj mogao bi biti produžen za 20 godina, pokazuje studija koju je izradio francusko-ruski konzorcijum kompanija Electricite de France i Rosenergoatom. Generalni direktor NE Kozloduj Ivan Genov rekao je za dnevnik **Pressa** da je Nuklearnoj regulatornoj agenciji Bugarske podnet zahtev za produženje licenci za rad, kada reaktoru 5 dozvola istekne 2017., a reaktoru 6 2019. godine. Program modernizacije bi se sproveo u dve faze, a prva bi bila urađena do kraja 2017. uz

investiciju od oko 200 miliona evra.

**BUKUREŠT** – Vlada Rumunije će u junu preko bukureštanske i londonske berze pustiti u prodaju 15% od državnog udela od 80,06% u hidroenergetskoj kompaniji Hidroelectrica i paket od 51% akcija u 100% državnoj prenosnoj elektroenergetskoj kompaniji Electrica, objavili su 9. maja lokalni mediji. U okviru planova privatizacije, dogovorenih sa MMF-om država će takođe ponuditi u oktobru kupcima i 15% udela u energetsom holdingu Complexul Energetic Oltenia. Rumunija je u oktobru prošle godine prodala udeo od 15% u Romgazu za 1,7 milijardi leja (534 mil.\$), procenjujući državnu gasnu kompaniju na 11,6 mlrd. leja.

**SeeNews**

**KIJEV** – Kompanija Naftogas Ukrajine potpisala je 9. januara sa ruskim Gaspromom dopunu ugovora iz 2009.godine, kojim je cena ruskog gasa za Ukrajinu snižena za prvi kvartal ove godine za trećinu - na



268,5 dolara za hiljadu kubnih metara, javila je agencija **Interfax**. Nova cena će morati da se potvrđuje svakog kvartala, čime Moskva dobija finansijsko obezbeđenje od eventualnog ponovnog okretanja Kijeva Evropskoj uniji, primećuje **Reuters**. Kako je novinarima rekao ukrajinski ministar energetike i rudarstva, Eduard Stavicki Ukrajina

posle ovoga više neće uvoziti gas iz evropskih zemalja, jer je cena ruskog gasa od 2014. godine povoljnija za Kijev. Ukrajina je počela da uvozi gas iz Evrope u reverzibilnom režimu 2012. godine preko Poljske, a prošle godine Kijev je pokušao da uspostavi uvoz i preko Slovačke i Rumunije. Ukrajina je u 2013. godini plaćala Gaspromu oko 400 dolara za svakih 1.000m<sup>3</sup> ukupno uvezenih oko 26 milijardi kubika gasa.

## OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE - OIE

**PARIZ** - **EurObserv'ER** procenjuje 8. januara da je udeo obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije u Evropskoj uniji u celini dostigao 2012. godine 14,4%, prema 13,1% iz prethodne 2011. godine.



Ovaj konzorcijum posvećen praćenju razvoja raznih sektora obnovljive energije u Evropskoj uniji, navodi da je to ujedno prva do danas za 2012. objavljena procena dostizanja tog cilja klimatske politike EU za 2020. Visok godišnji rast od 1,3% konzorcijum objašnjava nizom faktora, ali u prvom redu manjom potrošnjom fosilnih goriva izazvanih blagom zimom i recesijom, a manje rastom novih obnovljivih kapaciteta.

**LONDON** – Evropska komisija ocenila je da bi postavljanje dva cilja - za obnovljive izvore energije (OIE) i štednju energije, umesto samo cilja za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte (greenhouse gas - GHG) za 2030. otvorilo do tada oko 568.000 radnih mesta u Evropi, objavio je 3. januara **Guardian** koji je uspeo da dođe do tog izveštaja. EK, međutim, u izveštaju napominje da bi troškovi nastali uključivanjem i pomenuta dva cilja bili 2,6% veći nego u slučaju određivanja samo cilja smanjenja emisija GHG. Londonski dnevnik potseća da od prošlog proleća EU članice debatuju oko izgleda novih klimatskih ciljeva za 2030. i dodaje da su Britanija i Češka najjači protivnici postavljanja novog cilja za OIE za 2030. Nova vlada Nemačke je već odredila cilj udela OIE u proizvodnji električne energije od 40-45% u 2025, iznad 30-35% cilja koji se najčešće pominje unutar EU. Naprotiv, Britanija je uz Maltu i Luksemburg na dnu evropske liste zemalja sa udelom OIE u energetsom miksu.

**BRISEL** – Evropska komisija je najavila da će zatražiti od Britanije da obustavi subvencije za vetro-



parkove, postepeno do kraja ove dekade. Takođe mora biti srezana podrška solarnim elektranama na račun poreskih obveznika. EK polazi od stava da se radi o zrelim sektorima obnovljivih energetskih izvora koji mogu ekonomično da posluju bez pomoći poreskih obveznika. EU pravila o jedinstvenom tržištu zabranjuju davanje dugoročne “državne pomoći”

privredi koja bez nje može da posluje. Veleprodajne cene električne energije u Britaniji su u proseku oko 55 funti za MWh, dok država otkupljuje struju iz vetro-parkova na kopnu po ceni od oko 90 funti. Komisija treba do kraja ovog meseca da objavi rezultate pregleda šema državne pomoći u energetici, uključujući sektor OIE, u zemljama članicama. [The Telegraph](#)

**ANKARA** – Turska će u 2023. godini dobijati bezamalo trećinu proizvedene električne energije iz obnovljivih izvora, kazao je u Parlamentu ministar energije te zemlje Taner Jilriz. On je rekao da su u poslednjih deset godina udvostručeni kapaciteti OIE u Turskoj, na sadašnjih preko 25.000 MW.

[Balkans.com](#)

## REGION JUGOISTOČNE EVROPE

**MOSKVA** – Pregovori Brisela i Moskve oko usklađenosti Južnog toka sa 3. energetskim paketom će se verovatno završiti nagodbom da Gazprom dodatno smanji cene za zemlje koje nemaju alternativne izvore snabdevanja gasom i da Evropska komisija bude malo fleksibilnija vezano za distribuciju i Južni tok, smatra Aleksej Kokin, viši ekspert za naftu i gas u korporaciji UralSib Financial. On je rekao za [New Europe](#)

da Rusija neće napustiti projekat Južni tok, jer njime dugoročno rešava hronični problem tranzita gasa preko Ukrajine.



**BRISEL** - Evropska komisija će ispred zemalja članica EU koje su u projektu Južni tok predvoditi pregovore sa Moskvom oko spornih odredbi njihovih bilateralnih

ugovora sa Rusijom vezanih za taj projekat, objavio je sofijski dnevnik [Standart](#). List piše da je dogovor postignut na radnom doručku, 8.januara evropskog komesara za energiju Gintera Etingera sa resornim ministrima Bugarske, Slovenije, Hrvatske, Mađarske, Italije, Grčke i Austrije.

**ATINA** - Transjadranski gasovod (TAP) i Interkonektor Grčka-Bugarska (ICGB) potpisali su MoR sporazum o povezivanju dva projekta, što će omogućiti snabdevanje Bugarske i dodatno regiona jugoistočne Evrope azerbejdžanskim gasom, saopšteno je iz kompanije TAP. ICGB predviđa gradnju prekograničnog reverzibilnog gasovoda dužine 168 km između Komitinija u Grčkoj i Stare Zagore u Bugarskoj. Kapacitet gasovoda bi bio između 3 i 5 milijardi kubika godišnje. ICGB, će pored ostalog, na putu do Stare Zagore, prolaziti i kroz Dimitrovgrad. Gradnja interkonektora treba da počne ove godine i mogla bi biti završena u 2016. kažu bugarski zvaničnici. *EurActiv*



Izvor: TAP via BP WORLD ENERGY STATISTICAL REVIEW 2012

**SOFIJA** - Gasovod između Bugarske i Rumunije, dužine 25 km, koji ispod Dunava ide od rumunskog južnog grada Komaska do Martena na severu Bugarske, biće pušten u rad u martu ove godine, saopštio je 10. januara Bulgartransgas. Gasovod koji bugarska kompanija gradi u partnerstvu sa rumunskim Transgazom, imaće maksimalni kapacitet od 1,5 milijardi kubika gasa godišnje. *iene.eu*

**PODGORICA** - U februaru bi trebalo da bude završena studija opravdanosti izgradnje Jadransko-jonskog gasovoda, kada bi se definisala i njegova trasa, saopšteno je iz vlade Crne. Kako prenosi RTC CG, procena je da će Crna Gora od tranzitne takse godišnje zarađivati na gasovodu IAP, po odbitku troškova održavanja, oko 21 milion evra. Naime, u prvim godinama planirano je da protok kroz crnogorsku deonicu od 60-70 km bude oko dve do 2,5 milijarde kubnih metara gasa godišnje, uz tarifu od 1 cent po m<sup>3</sup>.



**BUKUREŠT** – Cene prirodnog gasa u Rumuniji uvećane su od 1. januara za 1% za domaćinstva i 2% za industriju, što predsednik tamošnje regulatorne energetske agencije (ANRE) Nicolae Havrilet objašnjava kao



deo procesa liberalizacije energetskog tržišta. On je dodao da je ovo ipak „upola manje od predviđenog inicijalnim kalendarom liberalizacije, gde je rečeno da cene gasa od Nove godine treba da porastu za 2% za stanovništvo i 4% za industrijske potrošače“. Hodogram liberalizacije energetskog tržišta dogovorile su 2012. godine vlada u Bukureštu i MMF. On predviđa potpunu liberalizaciju tržišta i za individualne potrošače do 31. decembra 2018, a za industriju otvaranje tržišta mora da se kompletira do kraja ove godine. Ipak, ovi rokovi mogu da se produže za godinu dana u slučaju previsoke razlike između cena domaćeg i uvoznog gasa. Cene električne energije u Rumuniji nisu menjane sa 1. januarom. **Agerpress**

**ZAGREB** – Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) donela je Metodologiju utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za rezervno snabdevanje električnom energijom, koja je stupila na snagu sa novom godinom. Reč je o usluzi koju pruža rezervni snabdevač (trenutno je to HEP Operator distribucionog sistema) kupcima iz kategorije preduzetništvo, u slučajevima kada je takav kupac ostao bez svog snabdevača pod uslovima na koje nije mogao uticati. U skladu sa Metodologijom, rezervni snabdevač mora regulatoru da podnese na odobrenje zahtev za određivanje iznosa tarifnih stavki za svaku polovinu kalendarske godine. U protivnom, HERA će samostalno odrediti te iznose. **Energetika-net**



**SKOPLJE** – Makedonija predviđa rast potrošnje električne en energije u 2014. godini od 4,8 odsto, na 8.646 gigavat-kasova (GWh), objavila je u petak državna novinska agencija **MIA**.

**LJUBLJANA** – Na slovenačkoj političkoj sceni u toku je polemika oko toga treba li zaustaviti najveći energetska projekat te zemlje u poslednjih dvadeset godina - investiciju od 1,4 milijarde evra u



termoelektranu na uglj TEŠ 6, koja bi trebalo da bude završena krajem ove godine. Računica, naime, pokazuje da bi po sadašnjim cenama struje ova elektrana proizvodila 50 miliona evra gubitka godišnje, pa Pozitivna Slovenija (PS) i Građanska lista (DL) smatraju da sudbinu ovog projekta treba definisati u novom koalicionom ugovoru stranaka, piše u četvrtak ljubljansko **Delo**. Protiv zatvaranja projekta su Socijal demokrati (SD) i Demokratska stranka penzionera . "Zaustavljanje investicije značilo bi gubitak već uložene milijarde evra i još najmanje milijarda evra dodatnih neposrednih troškova", smatraju pojedini stručnjaci. Dodatni pritisak nosi

činjenica da su projekat podržale Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) i Evropska investiciona banka (EIB), a morao bi se zatvoriti i rudnik Velenje jer bi ostao bez tržišta za svoj uglj. Zaustavljanje TEŠ 6, koji opremom snadeva francuski Alstom, bi po ocenama drugih energetskih stručnjaka bila "ludost", jer će se sadašnja niska cena električne energije na slobodnom tržištu menjati, ali preovlađuje ocena da je projekat u poslednjih desetak godina bio loše vođen, pa su troškovi za gradnju termocentrale udvostručeni.

**SARAJEVO** - Vlada FBiH će narednih dana raspisati međunarodni tender za izbor stručnog konsultanta za pregovore sa Royal Dutch Shell-om oko ugovora o koncesiji za istraživanje i eksploataciju nafte

na području FBiH, potvrdio je Erdal Trhulj, ministar energije, rudarstva i industrije. On je dodao da je Shell već iskazao interes za traženje i eksploataciju nafte na području Dinarida i spreman je da u ovaj projekat uloži oko 700 miliona dolara. Trhulj je rekao da su u Shellu spremni da traže naftu i na području Republike Srpske i dodao da će „vrlo brzo čelnici te kompanije uspostaviti saradnju i sa rukovodiocima iz RS“.

**biznis.ba**

**biznis.ba**  
Home BiH Region Politika Kompanije Berze  
Izdanje za Bosnu i Hercegovinu | Energetika | Projekti  
ERDAL TRHULJ  
Shell će investirati 700 miliona dolara u istraživanje nafte u BiH

**SARAJEVO** - Agencija za privatizaciju (APF) u Federaciji BiH planira u 2014. prodaju nekoliko preduzeća u kojima federalna vlada ima manjinski vlasnički udeo, uključujući i Energopetrol. Krajnji rok za ponovo aktuelizovanu "malu privatizaciju" u Federaciji je 25. novembar 2015. Direktor APF Šuhret Fazlić kazao je za **Dnevni Avaz** da ovaj plan još treba da usvoji Vlada FBiH. On je dodao da se planira i privatizacija nekih preduzeća gde je udeo vlade u vlasništvu veći, među kojima je i Energoinvest.